

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här stället borde fler känna till

IV-elevers syn på lärarnas bemötande och förväntningar

Fredrik Eliasson

LAU370

Handledare: Ivar Armini

Examinator: Agneta Simeonsdotter

Rapportnummer: HT10-2611-014

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstrakt

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Det här stället borde fler känna till

Författare: Fredrik Eliasson

Termin och år: HT 2010

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Ivar Armini

Examinator: Agneta Simeonsdotter

Rapportnummer: HT10-2611-014

Nyckelord: Förväntningar, Bemötande, Individuella Programmet

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här arbetet visar elevers syn på det bemötande och de förväntningar som de upplever från lärare på det Individuella programmet. Bakgrunden till tillkomsten av Individuella programmet går igenom, och även de styrdokument som skolan har att förhålla sig till. Utifrån olika teoretiska perspektiv analyseras de svar som eleverna gav. Studien, som är gjord i Västsverige, gjordes i intervjuform där eleverna intervjuades en och en, eller två och två. Sammanlagt ingår tjugo elever i studien. Generellt sett är alla elever nöjda med det bemötande de får. Många vittnar om att lärarnas förhållningssätt gentemot eleverna hjälper dem i sina studier. Eleverna säger att det är mycket lättare nu än tidigare i grundskolan då lärarna på IV upplevs bry sig om elevernas olika behov, även de sociala. Många av eleverna öser goda betyg över skolan och påstår att skolan är så bra som den bara kan bli. Lärarnas sätt att bemöta eleverna är i högsta grad grund till elevernas svar. Lärarna har även goda förväntningar om att eleverna skall klara av skolan. Många av eleverna upplever det som att motivationen höjs när man vet att någon tror på ens förmåga. I slutet delar författaren med sig av egna tankar varför skolans upplevs som så positiv. Förslag på hur man kan forska vidare avslutar studien.

Innehållsförteckning

Abstrakt

Innehållsförteckning

1 Inledning	s.5
2 Teoretisk inramning	
2.1 Introduktion tidigare forskning	s.6
2.1.1 Vygotskijs ”den proximala utvecklingszonen”	s.6
2.1.2 Maslows behovstrappa	s.6
2.1.3 Educationist versus Teacher	s.7
2.1.4 Involveringspedagogik	s.8
2.1.5 Förväntningar	s.8
2.2 Förklaring av olika begrepp	s.9
2.3 Bakgrunden till Individuella programmet	s.9
2.4 Beskrivning av IV	s.10
3 Syfte och frågeställningar	s.12
4 Tillvägagångssätt	
4.1 Val av metod	s.13
4.2 Urval av intervjupersoner	s.13
4.3 Genomförandet av intervjuerna	s.13
4.4 Bearbetning av data	s.14
4.5 Avgränsningar	s.14
5 Resultat	
5.1 Anledningar till att eleverna går på IV	s.15
5.2 Generellt omdöme om IV	s.15
5.3 Elevernas syn på lärarnas bemötande	s.15
5.4 Förväntningar	s.16
6 Analys och diskussion	
6.1 Analys utifrån frågeställningar	s.19
6.2 Analys utifrån teoretiska perspektiv	s.20
7 Avslutande tankar	
7.1 Sammanfattning	s.24
7.2 Egna tankar	s.24
7.3 Studiens tillförlitlighet och etiska frågor	s.26
7.4 Relevans för läraryrket	s.26
7.5 Förslag till vidare forskning	s.27
Referenser	s.28
Bilagor	
Bilaga 1: Intervjufrågor till eleverna	s.30

1 Inledning

Lp4 94 säger att ”utbildningen ska inom ramen för den utbildningsväg ungdomarna valt ge var och en en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling.” En harmonisk utveckling är alltså något som alla elever har rätt till. Det åligger förstås lärarna att i slutändan se till att skolan uppfyller detta, att eleverna får en allsidig och harmonisk utveckling. Den här studien kommer att fokusera på hur lärare på det individuella programmet (IV) bemöter sina elever. Detta för att kunna se om eleverna får möjlighet till en harmonisk utveckling. Bakgrunden till detta är att jag som författare tror att lärarnas bemötande spelar en stor roll för elevernas utveckling.

IV är numera det tredje största gymnasieprogrammet, och antalet elever som börjar på IV ökar. År 2009 var 11,2% av eleverna inte behöriga till gymnasiet och året efter hade den siffran stigit till 11,9% (skolverket 2010). Att nästan 12 % inte når upp till kraven för att få komma in på gymnasiet är den högsta siffran sedan 1998 då det nya betygssystemet infördes. Många elever kan se det som något negativt att behöva gå IV eftersom man hamnar efter sina kompisar och det blir tydligt att man ”misslyckades” på högstadiet, elever som inte går där kan se negativt på programmet. Föräldrar till elever som skall börja på IV kan känna att de inte har gjort tillräckligt för sina barn (Nilsson & Hall 2000:33). I media diskuteras det faktum att antalet elever där ökar, vilket ses som ett underbetyg åt grundskolan. År 2008 kom det förslag från gymnasieutredningen om att IV borde läggas ner, och ersättas av fem nya program (SOU 2008:27). Detta som nu nämnts fick mig att få upp ögonen för IV, ett program jag hade haft minimal kontakt med innan. Jag såg det som ett intressant område att fördjupa sig inom. Vilket bemötande och vilka strategier upplever eleverna att lärarna på IV använde för att uppfylla skolplanen? Med tanke på att IV är lite annorlunda än den vanliga grundskolan och gymnasiet kändes det meningsfullt att få insyn i en del av skolan där jag inte varit förut.

Studien är relevant för alla lärare då den tar upp hur lärare bemöter och förhåller sig till elever som ofta är i behov av extra stöd och hjälp. Det är intressant att se hur lärare arbetar med elever som inte nödvändigtvis hade en positiv syn av den skola de en gång började på.

2 Teoretisk inramning

2.1 Introduktion till tidigare forskning

Utifrån syftet att se vilka strategier och vilket bemötande som eleverna upplever att lärarna har för att stärka elevernas motivation, välbefinnande och förmåga till inläring, har teorierna i detta kapitel valts. De ger olika vinklar som på olika sätt kan bidra till att elever i möjligaste mån upplever en harmonisk utveckling i skolan. Vygotskijs teori är den som primärt fokuserar på hur lärarna kan hjälpa eleverna att lära sig något ”direkt”, med det sagt att Vygotskijs idé är en pedagogisk strategi för att elever skall öka sin potential till lärande. De tre avsnitten som sedan följer har vissa likheter med varandra då de fokuserar på hur lärare kan förhålla sig och hjälpa eleverna rent socialt. Detta ger i sin tur en positiv effekt på skolarbetet. Sist nämns goda förväntningarnas betydelse som också är ett ”indirekt” sätt att få eleverna att utvecklas positivt och få en allsidig utveckling.

2.1.1 Vygotskijs ”den proximala utvecklingszonen”

Vygotskij för fram att med rätt stöd från en vuxen kunnig person kan en elev lära sig mycket mer än om eleven hade fått lösa problem på egen hand. Den extra inlärningsräckvidd som elever når med vuxens hjälp kallar Vygotskij för ”den proximala utvecklingszonen”. Vygotskij skriver: (min översättning) ”Skillnaden mellan den faktiska utvecklingsnivån genom egen problemlösning och den potentiella nivån man kan uppnå med hjälp av vuxen vägledning, eller med hjälp av duktiga vänner (kallas den proximala utvecklingszonen)” (Daniels: 2001:56ff). Genom att samarbeta med lärare, få hjälp med centrala begrepp och deras tillämpning, kan god utveckling följa.

Det är i samspel med denna besittare av högre kunskap som stora framsteg kan ske. Vygotskij menar att det inte bara är hjälpen som den andre kan ge som bidrar till utveckling utan det är samspelet i sig självt som ger eleven en plattform för lärande (Bråten 1996:105). Vygotskij framhåller att det är av stor vikt att det man skall lära sig internaliseras, kortfattat att den som skall lära sig gör kunskapen till sin egen och förstår och kan använda kunskapen (Bråten 1996:16). Dessa två insikter är relevanta då de på olika sätt visar på vilken viktig roll läraren spelar. Den proximala utvecklingszonen visar att du som lärare kan hjälpa eleverna till ökad potential om man förser eleverna med utmaningar på rätt nivå kombinerat med att man finns till hands. Internaliseringen visar på behovet av lärare som kan ge eleverna möjlighet att kunna göra kunskapen till sin egen, att kunna förstå den på djupet och använda den själva.

2.1.2 Maslows behovstrappa

Jag har också valt Abraham Maslows behovshierarki (Lester 1996:53ff). Maslows teori, även kallad behovstrappa, är en psykologisk förklaringsmodell för de behov han anser att alla vi människor har, och som i sin tur förklarar vad vi för tillfället har motivation för. Maslows teori går ut på att våra mänskliga behov är relaterade till varandra och har en bestämd ordningsföljd vad gäller viktighetsgrad. Det finns fem typer av behov: fysiologiska behov, behov av trygghet och säkerhet, tillhörighet och kärlek, en positiv självkänsla, samt självförverkligande. Vårt beteende är uttryck för våra behov. Om inte det första behovet är tillfredsställt kommer personens fokus att ligga på att få det tillgodosett. När väl det första behovet är tillgodosett blir nästa behov på trappan det viktigaste. I praktiken leder detta till att våra drivkrafter och medvetna behov är yttre indikationer eller symptom på mer grundläggande behov. En konsekvens av Maslows teori blir att man har intresse för något på ett högre trappsteg först när det man står på är mättat. Ett exempel är att om man inte känner sig trygg och säker (trappsteg nummer 2)

så kommer man ha svårt för att hantera frågor om tillhörighet och kärlek. Först när trygghetsbehovet är uppfyllt är man psykiskt mogen att ta nästa steg. Maslows behovstrappa ger en bra översikt över människors (elevers) behov, och det är relevant i studien då den visar att elever kan prestera bättre och få ökad motivation om skolan ser till hela elevens behov. Det hela visar också på behovet av en allsidig utveckling.

5. Självförverkligande
4. Uppskattning
3. Tillhörighet och Kärlek
2. Trygghet och säkerhet
1. Fysiologiska behov

2.1.3 Educationist versus Teacher

Neil Keddie är en amerikansk pedagog som använder begreppen educationist och teacher för att beskriva olika förhållningssätt som lärare kan ha mot sina elever. En teacher är i detta sammanhang någon som i första hand är kunskapsförmedlare; kunskapen är alltså utgångspunkten.

Educationist är den lärare som är kunskapsfostrare; kunskapen är viktig men eleven är det centrala. Sättet man tillämpar kunskap om barn och ungas lärande och utveckling är den centrala skillnaden mellan de två lärartyperna. Det verkar som om Keddie uppfattar educationist som det mest eftersträvansvärda (det är det i alla fall för denna studies författare).

Kortfattat kan skillnaderna mellan de båda synsätten jämföras som nedan.

Educationism	Teacherism
Lärare diskuterar verksamheten som den <i>borde</i> vara.	Man diskuterar verksamheten som den är.
Den enskilde eleven är utgångspunkt för verksamheten	"Normaleleven" är utgångspunkten för verksamheten.
Elevens framsteg ses som en funktion av motivation, förmåga och social bakgrund i samspel med lärare.	Undervisningen ses som en funktion av lärarprestation.
Särbehandling och nivågruppering ses som ett sätt att sänka motivationen hos lågpresterande elever.	Särbehandling och nivågruppering ses som ett sätt att låta var och en arbetat i sin egen takt.
Skolans uppgift anses vara att förena elever i gemensamma upplevelser.	Individuella belöningar ses som viktiga för inläringen.
Det är viktigt att hinna med eleverna.	Det är viktigt att hinna med kurserna.

Tabellen är sammanställd av Gunnel Colnerud (Colnerud 2002:55).

Som lärare kan man självklart vara i en gråzon där man tar lite från båda sidor. Keddie menar dock att en educationist visar prov på mer reflekterande handlingar medan en teacher går i invanda spår och följer ett vanemässigt handlande. Vilket håll man lutar åt spelar stor roll när det gäller frågor som skolutveckling. Keddie menar att utveckling är lättare att genomföra för en educationist. (Colnerud 2002:54ff) Det är bilden av olika

lärares förhållningssätt som här är relevant för studien. Något generaliserat ger uppdelningen mellan teacherism och educationism en användbar bild av hur lärare kan förhålla sig gentemot sina elever. Som educationist är läraren fokuserad på hur eleverna mår och har en grundsyn där eleven presterar bra om hela eleven mår bra. En teacher är inte raka motsatsen, men tyngdpunkten ligger mer på stoffet som skall läras ut än på dem som skall lära sig det. I samspel med andra nämnda teorier i detta kapitel skulle ett förhållningssätt à la en educationist ge eleverna goda möjligheter att utvecklas allsidigt och harmoniskt.

2.1.4 Involveringspedagogik

Poul Nissens Involveringspedagogik är en pedagogisk idé byggd på tanken att drivkraft och motivation skapas genom involvering av minst en ansvarig vuxen. Teorin bygger i stora drag på William Glassers realitetsterapi, men kan också ses som en utveckling av Maslows humanistiska psykologi. Nissen väljer i sin interpretation av Glassers teori att kalla idén för en typ av pedagogik snarare än en form av terapi. Här följer först vad Glassers teori innebär. Det finns några viktiga principerna om hur Glassers teori skall tillämpas i verkligheten. Det handlar om att läraren skall ”vara engagerad”. Med detta menas att läraren skall förhålla sig på ett varmt och öppet sätt gentemot sina elever. Det är viktigt att läraren är förnuftig och realistisk vad gäller de förväntningar man har på eleverna. ”Fokus på närvarande beteende” är den andra principen. Det gäller för läraren att lägga sitt fokus på den situation som eleverna befinner sig i just nu och att blicka framåt och inte så mycket bakåt. Princip nummer tre handlar om ”planering och ansvarsfullt beteende”. Det är av stor vikt att eleverna görs medvetna om sitt ansvar för sina studier. (Kaltenbach & Glasser 1982) Skolan och hemmen är viktiga delar av barn och ungdomars utveckling då dessa kan hjälpa och stödja barnens utveckling. Därav följer att det är viktigt för elever att möta engagerade lärare som på ett ömsesidigt sätt kan hjälpa eleverna. (Stensmo 2000)

Nissens adaptation av Glassers teori framhåller fyra konkreta principer (Nissen:1979:26ff). Motivation och intresse för ämnet hos eleven beror på i vilken grad läraren ”involverar” sig i hela eleven, dess känslomässiga behov t.ex. Läraren skall se till att inga hinder finns för att elevens grundläggande behov kan tillfredsställas. Läraren skall ta ett socialt ansvar vilket betyder att visa omsorg och respekt så att möjligheten för eleven att få sina behov tillgodosedda infinner sig. Det tredje är att eleven skall beredas möjligheten att uppnå ”tilltro till sin egen förmåga”. Den fjärde principen är att undervisningen skall utformas så att ”eleverna upplever att det finns ett samband mellan det de lär och de erfarenheter som de har gjort tidigare”. Nissen framhåller att läraren är en representant för skolan och ämnet. Om eleverna inte tycker om läraren har de svårt att ta till sig ämnet, men även tvärtom att ämnen kan bli intressanta om det finns en god lärare.

Involveringspedagogikens principer ger relevanta vinklar på lärarens roll. I studien är de viktiga då de visar att elever kan få ökad motivation när läraren väljer att involvera sig med sina elever. Lärarens förhållningssätt spelar en stor roll för elevernas utveckling.

2.1.5 Förväntningar

Positiva förväntningar från lärare kan få en positiv effekt på elevers självkänsla och tilltro till sin egen förmåga. Frieze (1980:62) pekar på att elever som får positiva förväntningar på sig stärker tron på att just ”jag” kan förmå att göra framsteg. Detta kan i ett senare skede stimulera till fler initiativ och insatser från elevens sida. Rosenthal & Jacobson (Stensmo 1997) visade på 60-talet att förväntningar kan bli självuppfyllande profetior, den s.k. pygmalioneffekten. I studien som de båda forskarna gjorde var lärarnas

förväntningar närmast att se som manipulerade. Lärarna inbillades att tro att eleverna var duktiga, och med dessa förväntningar följde duktiga elever. Forskarnas resultat är från mitt perspektiv intressant då det visar att positiva förväntningar har en positiv effekt. Det visar med andra ord att lärarnas förväntningar och omdömen kan spela en viktig roll vad gäller elevernas skolgång.

2.2 Förklaring till olika begrepp

Med ordet bemötande menar jag det sätt som man uppträder mot andra (www.ne.se). I uppsatsen syftar jag med bemötande både på hur man uppträder som person, och med vilken pedagogik lärarna bemöter sina elever.

”Förväntningar” syftar i min uppsats på vad man vill skall hända i framtiden. En förväntan är ett hopp om vad för utveckling som man vill skall ske (www.ne.se).

Termen involvering förklarar Nissen (Nissen 1979:26) så här: Involvering innebär ett varmt, positivt och äkta sätt i förhållande till eleverna. Man tillfredsställer deras grundläggande sociala behov, lär dem att fungera tillsammans med kamrater och att uppleva egenvärde i samband med skolarbete. Det betyder också att man hjälper elever som har problem vad dessa problem nu må vara.

2.3 Bakgrunden till individuella programmet

En viktig tanke med 1991 års gymnasiereform var att sudda ut gapet mellan de teoretiska och praktiska linjerna. Den utbildningspolitiska tanken var att med detta minska de sociala skillnaderna som fanns mellan de båda linjegrupperna, yrkesinriktade skolor och studieförberedande. Det var i och med denna reform som det individuella programmet officiellt skapades. För att få en bakgrund till reformen börjar vi några år tidigare. Redan på 60-talet började man skapa möjlighet för fortsatt utbildning efter fullgjord skola. År 1962 infördes den nioåriga grundskolan, och i samband med denna byggdes många fackskolor upp. Dessa skolor erbjöd relativt korta (i jämförelse med gymnasieskolans linjer) utbildningar inom sociala, ekonomiska och tekniska områden. År 1970 fick fackskolorna plats inom samma organisation som gymnasieskolan men i praktiken hade de inte blivit mer lika varandra. Det gällande mönstret var att barn ur lägre medelklass och arbetarklass studerade på de korta yrkesinriktade linjerna medan barnen ur de högre samhällsskikten sökte sig till gymnasieskolan. (Hultqvist 2001:183)

Några år in på 70-talet blev man varse om att arbetslösheten bland ungdomar ökade mer än bland vuxna. Det fanns ingen förklaring som byggde på konjunktursvängningar utan man såg det som ett problem av mer strukturell art. Vid denna tid hade arbetsmarknadsmyndigheterna det fulla ansvaret för alla jobbsökande. För att försöka stävja och minska arbetslösheten infördes det 1976 en lag som innebar att skolan och arbetsförmedlingen skulle dela på ett ansvar om att följa upp ungdomar under två år efter fullgjord grundskola. De som var utan sysselsättningar hade kommunen ett extra stort ansvar för. Detta skedde oftast genom att någon form av studievägledning eller sysselsättning erbjöds. (Skolverket 2001:14)

1980 infördes ”ungdomsgarantin”. Skolan blev ansvarig för ungdomarna till och med den dag de blev myndiga, och staten gick in med bidrag för att praktikplatser skulle kunna erbjudas. Året därpå infördes specialkurser som var lokalt arbetsmarknadsanpassade. Under 80-talet förstärktes viljan att alla skulle utbilda sig, och antalet elever som sökte sig till gymnasiet ökade. Detta gällde många av de elever som uppföljningsansvaret hade

omfattat. År 1985 kom bestämmelser om att man skulle prioritera 16- och 17-åringar vid intaget till gymnasieskolan. Tanken växte sedan att alla ungdomar skulle få en komplett gymnasieutbildning.

Som en del i jämlikhetsarbetet ville man att alla utbildningar, även de som gick en praktisk linje, skulle ge behörighet till högskola och universitet. Därför skulle nu alla program innehålla kärnämnen, svenska eller svenska som andraspråk, engelska, samhällskunskap, religionskunskap och matematik. Alla gymnasieprogram skulle vara tre år. Denna likformning av utbildning efter grundskolan suddade på sätt och vis ut skillnaden mellan grundskola och gymnasium. I praktiken förlängdes den obligatoriska skolan med tre år (skolverket 2001:24). Vid sidan av de 16 gymnasieprogram som infördes kom ett lite annorlunda program också, det individuella programmet (IV). Det fanns en tydlig tanke att IV skulle hjälpa elever i behov av särskilt stöd att komma in på ett nationellt program. Genom att under ett år stödja och motivera eleverna skulle de (eleverna) få möjlighet att kompensera för sina otillräckliga kunskaper. IV är alltså ett led i en utbildningspolitisk tanke om att ”alla skall med”. Det uppföljningsansvar som skolan tidigare hade har nu fått en ny form i och med IV (Skolverket 2001:16).

Antalet elever som gick från grundskolan till IV låg stadigt under tidigt 90-tal runt 5 %, men ökade i slutet av 90-talet (Skolverket 2001:17). Bakgrunden var att det år 1998 infördes nya regler för behörighet till gymnasieskolan. Godkända betyg i svenska (eller svenska som andraspråk), engelska, och matematik blev ett krav. År 2006 bestämde riksdagen att eleverna på IV skulle läsa på heltid för att det i möjligaste mån skulle likna ett vanligt nationellt program.

2.4 Beskrivning av IV

IV är inte ett nationellt program i den svenska gymnasieskolan även om det liknar ett. Dess form är mycket fri och bestäms i princip helt och hållet på lokal kommunal nivå. Skolan är bunden till skollagen och gymnasieförordningen, men i övrigt har man förhållandevis fria händer att utforma undervisningen efter befintliga behov (elevernas behov). Det finns sålunda inga skrivna mål eller förordningar om vilka ämnen eller kurser som skall erbjudas, inte heller hur många kurser som skall finnas. Följaktligen kan kursplaner från både grundskolan och gymnasiet användas, och antalet kurser som erbjuds kan variera från skola till skola. Eleverna kan delas upp i tre grupper vad gäller bakgrund. Den första gruppen av elever är sådana som av olika anledningar inte hade tillräckliga betyg för att kunna söka in på ett nationellt gymnasieprogram. Den andra gruppen består av elever som av olika anledningar har hoppat av ett nationellt program. Den tredje gruppen består av nyanlända invandrare och flyktingar som kommer till IV för att läsa svenska för invandrare och skaffa sig behörighet till gymnasiet genom att läsa svenska, engelska och matematik, och eventuellt fler ämnen.

De lagar och förordningar man har att rätta sig efter är främst dessa:

Enligt Skollagen 5 kap § 31 är kommuner skyldiga att tillhandahålla ett individuellt program.

Hemkommunen ansvarar för att alla ungdomar i kommunen, som är behöriga enligt § 22 och som inte har påbörjat en utbildning på ett nationellt program eller en likvärdig utbildning, erbjuds utbildning på individuella program.

Vidare säger skollagen 5 kap § 19 att:

Individuella program ska förbereda eleven för studier på ett nationellt program. Individuella program kan utformas för en grupp elever eller för en enskild elev. Om programmet särskilt inriktas mot studier på ett visst nationellt program (programinriktat individuellt program), ska det utformas för en grupp elever.

Ett individuellt program kan utformas även för att:

1. Göra det möjligt för en elev att förena en anställning som syftar till yrkesutbildning med studier av vissa ämnen i gymnasieskolan, eller
2. På annat sätt möta en elevs speciella utbildningsbehov.

Lpf 94 kap 1.1 säger:

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Utbildningen ska inom ramen för den utbildningsväg ungdomarna valt ge var och en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling.

Skolgången skall enligt skollagen 5 kap § 21 bedrivas i enlighet med en plan som bestäms av ledningen på skolan. På den skola denna studie är gjord på har man valt att dela in läsåret i fyra perioder. Terminen inleds med ett samtal med elev, målsman, lots och konsulent. En individuell studieplan upprättas som skall gälla under hela läsåret. Inför varje ny period, som börjar vid terminsstart och i mitten av terminen, samlas man igen och utvärderar den gångna perioden. Vid den andra periodens start upprättar man även elevens IUP (individuell utvecklingsplan). Skolan har under det senaste läsåret 09/10 kunnat erbjuda alla grundskolekurser, förutom musik. Gymnasiekurserna Sv A och B; Eng A, B och C; Ma A, B och C; Re A och B; Sh A; Hi A; Nk A och B har också erbjudits för dem som så önskat.

Eftersom programmet utformas lokalt finns det gott om utrymme att anpassa arbetet efter befintliga behov. ”Min skola” har valt att som sitt främsta mål försöka hjälpa eleverna på många olika sätt, bl.a. att tro på sig själva, att försöka få eleverna att ta eget ansvar. Man framhåller att när självförtroendet kommer, då kommer också studieresultaten och då öppnas nya dörrar till framtiden. För att detta skall kunna nås finns, förutom kompetent personal, väl upparbetade kontakter med både praktikplatser och elevhälsovård av olika slag. Det gäller att se hela människan, inte bara eleven.

Efter slutförd skolgång på IV har man rätt till ett samlat betygsdokument. Detta gäller både avklarade grundskolekurser och gymnasiekurser

3 Syfte och frågeställningar

I skoldebatten i media framställs det ofta att skolan har misslyckats när elever inte kommer in på de nationella gymnasielinjerna, utan måste gå på IV. Det är lätt att man som elev också ser sig som annorlunda på ett negativt sett. Man måste gå ett år "extra" när kompisarna går på gymnasiet, med mera. Föräldrar kan se det som ett personligt misslyckande att barnen skall gå på IV, och detta spiller förstås över till barnen själva (Nilsson & Hall 2000:33). Jag diskuterade detta med en vän som jobbar på ett IV-program (ej på min undersökningsort). Han menade att det skulle vara intressant att se varför det går ganska bra för eleverna (åtminstone går det ganska bra för hans elever) trots alla negativa tankar som omgärdar programmet i media.

Att ha en lärare som engagerar sig och kan ha ett varmt känslomässigt förhållande till sina elever skapar en drivkraft att lära hos eleverna. Motivationen ökar, och man kan må bättre som människa. Chansen att skolplanens (Lpf 94) formulering om att "ge var och en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling" ökar också på detta sätt. Syftet med studien är att se vilka strategier och förhållningssätt som eleverna uppfattar att lärarna på IV-programmet använder gentemot sina elever, främst sådana som kan öka elevernas motivation, välbefinnande och förmåga till inläring. Tre faktorer som alla kan bidra till en harmonisk och allsidig utveckling.

1. Hur känner sig ungdomarna bemötta av sina lärare?
2. Vad karaktäriserar det bemötande IV-lärarna har gentemot sina elever enligt eleverna?
3. Vilken påverkan har lärarnas förväntningar på eleverna enligt eleverna?
4. På vilket sätt ger eleverna uttryck för att de får en allsidig utveckling?

4 Tillvägagångssätt

4.1 Val av metod

Som metod valdes en kvalitativ metod, en intervjuform. Intervjuns fördelar är att jag kan ställa följdfrågor och i allmänhet se till att mina frågor blir förstådda på det sätt som jag vill. Samtalsintervjun fungerar också väldigt bra för att ta reda på hur människor själva uppfattar sin värld. Medvetet valde jag främst öppna frågor för att svaren skulle kunna bli så utförliga som möjligt.

Intervjufrågorna delades in i tre avsnitt. (Frågorna finns som bilaga längst bak) Först kommer allmänna frågor. Dessa berör frågor om elevens bakgrund och syn på framtiden. Jag valde att inkludera dessa frågor då det kändes bra att få kunskap om personen eller personerna jag skulle intervjua. Informationen om varför de studerar på IV-programmet kändes särskilt värdefull då detta gav ljus över svaren som följer på de andra frågorna, särskilt när högstadiet sattes i perspektiv till IV-programmet. Den andra gruppen av frågor kretsade kring begreppet ”bemötande”. Frågorna i detta avsnitt valdes utifrån tanken att få reda på hur eleverna såg på det bemötande de fick, hur de tycker att det påverkar dem, och att de skulle kunna ställa det befintliga bemötande mot hur de skulle vilja bli bemötta. Allt för att belysa lärarnas bemötandet ur olika vinklar. Det tredje avsnittet handlade om förväntningar. På liknande sätt ville jag få svar ur olika vinklar. För att få en bred bild ville jag sätta förväntningarna de känner i perspektiv till hur de trodde det skulle vara innan de började på programmet, hur de upplever förväntningarna nu, och om de samtycker med de dem.

4.2 Urval av intervjupersoner

Undersökningsgruppen består av elever från Individuella programmet i Västsverige. Eftersom studien handlar om hur IV-elever känner sig bemötta var elever från detta program de som bäst skulle kunna svara med relevanta svar. De elever som intervjuades kan delas in i två olika kategorier: de som går IV på grund av otillräckliga betyg från grundskolan, och elever som nyligen har anlänt till Sverige och behöver få goda kunskaper i svenska med mera.

4.3 Genomförandet av intervjuerna

Efter kontakt och samtal med rektor blev jag visad till ett klassrum där en lektion pågick. Jag presenterade mig och klargjorde att jag gärna ville intervjua några elever. Min tanke var från början att intervjua dem en och en, men den tanken övergavs där på plats då det fanns en viss motvilja eller blyghet bland eleverna att bli intervjuade. Jag tänkte snabbt om och sa att de fick komma två och två förutsatt att de kände sig bekväma i varandras sällskap. Intervjuerna pågick under två dagar och sammanlagt blev det tolv intervjutillfällen med sammanlagt tjugo elever. Fyra av intervjuerna blev således enskilda. Intervjuerna hölls i ett grupprum respektive ett klassrum i närheten av elevernas lektionssal.

Vid intervjutillfällena hade jag med mig mitt frågeformulär som i princip följdes hela tiden. Intervjuerna bör enligt Stukat dock ses som ostrukturerade (Stukat 2005:35) då det fanns gott om utrymme för följdfrågor, och frågorna ställdes inte nödvändigtvis i den ordning de var nedskrivna på pappret. De intervjuade fick dock alltid möjlighet att under intervjuns gång ha tillgång till frågorna, främst för att det skulle vara en trygghet för dem då de kunde ha en överblick över vad som komma skulle. I de fall jag tyckte att de intervjuade var otydliga med sina svar frågade jag dem en gång extra för att vara säker på

att det i så stor utsträckning som möjligt var deras svar som skrevs ner och inte bara min vaga tolkning.

4.4 Bearbetning av data

En analysmetod som ger stor frihet kallas för Ad hoc och är enligt Kvale (Kvale 1997:184) en ”eklektiskt tillvägagångssätt”. Detta betyder att forskaren har stor frihet under arbetet, och friheten kan bäst beskrivas i att man kan använda många olika analysmetoder samtidigt, grundat på sunt förnuft. En viss form av analys skedde redan när jag hade mina intervjuer. Jag bestämde vilka följdfrågor jag skulle ställa, frågor som jag tyckte skulle hjälpa mig i mitt fortsatta arbete. Jag valde själv vilka svar jag skrev ner under intervjun, dock frågade jag alltid om jag hade uppfattat svaret rätt, men att jag valde de svaren jag valde var mitt beslut. Detta urval av svar är i sig en tolkning från min sida enligt Kvale (Kvale1997:147). Det skall sägas att jag förväntade mig differentierande svar från mina intervjuer. När intervjuerien var avklarad kopplades svaren till den litteratur som presenteras i kapitel två.

4.5 Avgränsningar

Jag valde avsiktligt att inte inkludera åsikter och tankar från lärare. Det hade säkert varit intressant att göra en jämförelse mellan elevernas syn på lärarna och deras egen syn på saken. Jag bedömde att det skulle ta mycket mer tid, och utrymme i uppsatsen. Att det var just elevernas syn jag ville komma åt är den främsta orsaken till att lärarnas talan helt uteblir i denna uppsats.

Könsskillnader är inget jag berör särskilt mycket i uppsatsen. Självklart fanns tanken där från början att en könsskillnad vad gäller svaren kanske skulle uppstå. Någon sådan skillnad tyckte jag mig inte kunna se. Skillnaden vad gäller differentierande svar mellan könen redovisas därför inte utförligt. Skillnaden mellan de med svensk bakgrund och de från ett annat land skilde sig inte heller mycket. Deras svar skiljer sig i princip inte alls från de med svensk bakgrund på frågor som gäller lärarnas bemötande, förhållningssätt och förväntningar. Där jag funnit det relevant att ta upp andra skillnader har jag så gjort, men jag har ingen central mål att klargöra skillnader mellan eleverna vad gäller etnisk bakgrund.

5 Resultat

Jag redovisar nedan de svar som jag bedömer vara de som bäst hjälper mig att uppfylla syftet med studien, dvs att se hur eleverna uppfattar lärarnas bemötande och förväntningar gentemot eleverna.

5.1 Anledningar till att eleverna går på IV

Anledningen till att man går på Individuella programmet varierar. De tjugo elever som intervjuades har alla sin livshistoria och sin bakgrund. Det går dock ganska lätt att generalisera och kategorisera eleverna in i olika grupper för att tydligt klargöra. Den första kategorin innehåller allt från odiagnostiserade bokstavskombinationer, depression, behov av mer hjälp i skolan till mobbning. Den andra kategorin innehåller elever som uppger skolk som den främsta orsaken till att man inte kom in på gymnasieskolan. Det är förstås troligt att man kan dra slutsatsen att elever ur den andra kategorin också skulle ha behövt mer stöd, men denna grupp upplevde att det var ”deras” fel då de hade skolkat. Den sista kategorin består av elever som på grund av för lite tid i Sverige inte har ett betygsdokument för att söka till något nationellt gymnasieprogram.

5.2 Generellt omdöme om IV

Alla elever utan undantag tycker att skolan är bra eller mycket bra. Lärarna är det som de allra flest framhåller som positivt. En tjej säger: ”Vissa lärare är jättebra och så bryr de sig mer här. De vet hur man är en bra person.” Andra faktorer som bidrar till en bra skola är enligt eleverna:

- Enkelt schema (45 min lektion, 15 min rast, 45 min lektion, 15 rast etc, plus längre lunchrast)
- Små grupper
- Bra och lugn miljö
- Inget bus och stök, ordning och reda
- Frihet och elevinflytande
- Respektfulla lärare
- De (lärarna) förklarar så att man förstår

Vissa elever med bakgrund i andra länder nämner saker som de ”svenska” eleverna inte reflekterar över.

- Det är möjligheten att plugga som är det bästa
- Det är bra att IV finns. Det finns nog inte i andra länder.

5.3 Elevernas syn på lärarnas bemötande

Många elever påstår att lärarna har mycket positiva bilder av eleverna. En elev säger: ”De ser positivt på oss, de har sagt att jag är bra.” Några annan elev säger att lärarna har en ”positiv och riktig” bild av dem, detta säger eleverna oavsett om de anser sig vara lata, eller flitiga. Många elever påpekar att lärarna är småroliga, snälla, och tillämplar ”den gyllene regeln”. Några säger att lärarna ”förstår” dem och att det alltid finns tid för samtal om viktiga saker. Eleverna uppfattar lärarna som lyssnande och med en stark vilja att vilja förstå dem. Denna dimension av kontakten med lärarna är mycket uppskattad, just detta att de är lyhörda och att det finns tid för sociala behov, att man kan anförtro sig till lärarna och prata om viktiga saker.

Det blir tydligt efter intervjuerna att det finns en klar skillnad mellan vad de som växt upp i Sverige svarar och de som inte har det. De elever som har bott i Sverige och således genomgått den svenska grundskolan talar om en stor skillnad mellan lärarnas bemötande nu på IV jämfört med hur grundskolans lärare agerade. När jag ber dem jämföra IV med högstadiet blir det ofta en mycket uppdelad bild som framkommer. Kontrasten uttrycks med ord som nedan:

- På högstadiet dumförklarar man elever.
- Det finns inget positivt att säga om högstadiet.
- Allt är bättre på IV eftersom det inte finns något negativt att säga om IV.
- De bryr sig inte lika mycket om oss elever som här på IV. Här vet de att man är en bra person.
- Lärarna är smartare på IV, och så finns det inga otrevliga lärare här.
- Här på IV får vi mer tid (än på högstadiet).
- Det är färre krav här, men mer ansvar.
- Lärarna förstår oss bättre här på IV.
- Vi får mer hjälp på IV, och den hjälp vi behöver.
- De hjälper oss mer här för här är det mindre grupper.

Det framgår att de elever som har gått i en svensk grundskola uppskattar det bemötande lärarna har gentemot eleverna tydligare än de andra. Främst är man nöjda med att det nu finns mer tid, och en närmare kontakt med lärarna. Många av eleverna ser mycket positivt på det faktum att läraren inte bara är en lärare som skall lära ut saker utan också en person som ser sina elever som dem de är, som människor och inte bara som elever.

En annan viktig och uppskattad detalj som kommer fram är att lärarna har som mål att eleverna skall förstå principer och få djupare kunskap. Någon framhåller att det är så bra att vårt mål är att vi skall förstå och inte bara göra 1000 uppgifter i boken. Skillnaden blir då stor jämfört med grundskolan som många av eleverna uppfattade som en plats där uppgifter skulle göras till ingen nytta. Här på IV har lärarna tid att hjälpa dem, och de får den hjälp de anser sig behöva, både kvalitativt och kvantitativt.

Eleverna med utländsk bakgrund har en annan uppfattning av grundskolan än de som har gått nio år i den. Dessa elever tycker ändå att bemötandet de får från sina lärare på IV är mycket bra, men ser det inte som så mycket bättre än någon grundskola. Enligt dem är lärarna:

- Justa och hjälpsamma
- Visar respekt
- Inte så påträngande, vilket är bra

5.4 Förväntningar

Innan jag frågar dem vilka förväntningar de känner att de har på sig frågar jag dem vad de hade för tankar om IV innan de började där. Eleverna med utländsk bakgrund hade få tankar om IV, och de tankar de hade kretsade kring möjligheten att få lära sig mer; en möjlighet att förbättra svenskan. Resterande elever hade generellt sett en mycket negativ bild av IV. Många uttryckte en fasa för att det som de upplevt på högstadiet skulle upprepas. Eleverna nämner tankar om att IV skulle vara en ”skitskola” med dryga lärare, stränga lärare. Någon hade hört att lärarna skulle vara elaka. En elev uttryckte att det skulle bli pinsamt att börja på IV. Pinsamheten skulle vara inför hans kamrater som hade ”lyckats” att komma in på gymnasiet. En flicka sa att IV inte var för sådana som henne.

Bakom detta låg mobbning som hade gjort att hon inte klarade av högstadiet. I hennes värld var hon inte den eleven som skulle hamna på IV. Sist svarade någon elev att de inte hade några tankar alls om IV innan de började där.

På bara några månader har elevernas syn på IV förändrats radikalt. Från att innan skolstart ha haft en mestadels negativ inställning till skolan har nu deras syn blivit mycket positiv. Vi går nu vidare för att se vilka förväntningar eleverna känner att de har på sig nu. Tre frågor ställdes till eleverna, frågor som hänger ihop med varandra.

1. Vilka förväntningar känner du att lärarna har på dig?
2. Har du och lärarna samma syn på hur lärarna skall hjälpa dig?
3. Har du och lärarna samma ambitionsmål om vad du skall uppnå?

Alla elever oavsett bakgrund säger att lärarna verkligen vill att eleverna skall klara av IV så att de kan fortsätta för att få en utbildning och i förlängningen ett jobb. Många av eleverna känner sig uppmuntrade av lärarna. Röster ifrån elever:

”De tror på oss, att vi kan klara av skolan.”

”Vi får lyckas i vår egen takt.”

”Det känns som en nystart här på IV. Man får en ny chans och de (lärarna) får en att tro att man kan klara av det.”

På den andra frågan svarar eleverna att deras syn är samstämmig med lärarnas syn. Om den inte är samstämmig så kan de bara säga till hur man vill ha det, och då lyssnar lärarna och anpassar sig efter elevens vilja. Några elever nämner att lärarna hjälper dem mer än vad de har förväntat sig, och detta är något som endast ses som något positivt.

En majoritet elever säger att de har samma ambition med IV som de förväntningar de känner ifrån lärarna. En elev berättar att tempot i vilken allt skall klaras av skiljer sig. Det verkar vara lärarna som vill hålla ett högre tempo än vad eleven vill eller känner sig kapabel till. En annan elev säger att det är lägre ställda mål här än vad han trodde, men att det är helt OK ändå.

Självförtroendet är generellt sett bra påstås eleverna. En del säger att det har blivit mycket bättre sedan de började på IV, andra menar att det marginellt har blivit bättre, och en tredje grupp säger att det inte har förbättrats avsevärt men att det är bra som det är. Röster från elever:

”Jag har fått bättre självförtroende, jag tar mer ansvar nu, och jag känner mig tryggare.”

”Jag har bättre självförtroende för här finns bättre lärare.”

”Det har blivit bättre, Man känner att det kanske går ändå.”

”Det är bättre nu för här förstår de (lärarna) oss och de ger oss komplimanger.”

Inga nämnvärda könsskillnader fanns vad gäller hur fördelningen blev mellan de olika utfallen.

Sist kom jag in på vad det bästa med skolan är, och hur skolans bemötande skulle kunna förbättras. Svaren på den sista frågan är mest entydiga och därför börjar jag med den, De allra flesta säger att IV inte kan förbättras, allt är redan toppen. Lärarna gör allt jättebra,

säger någon. Skolan är toppen, går inte att förbättra, säger en annan. Som motvikt finns det några få som tycker att lärarna borde ställa fler krav och vara tydligare. En av eleverna kommer med förslaget att IV borde marknadsföra sig lite mer då IV är en sådan bra skola. Svaren på den första frågan rymmer många svar. Några nämndes redan i början av kapitlet.

Sist så fyller jag på listan med några fler kommentarer:

- Det är bra med lorta skoldagar, schemat
- Det är bra att det är ett lugnt tempo
- Bra utbildning
- Vi får gott om tid med lärarna (och deras skämt är ganska bra)
- Bra miljö, bra klassrum, bra utläring.

Sammanfattningsvis kan man säga att de flesta elever med svensk bakgrund inte såg IV som något positivt innan de hade börjat där. Ofta hade de en bild som av skolan som något mycket värre än det verkligen var. När de väl gick på skolan hade en mycket positiv uppfattning av skolan. Elever med utländsk bakgrund hade samma goda omdöme av skolan, men hade inte samma bilder av skolan innan de började där.

Eleverna tycker att lärarnas bemötande är mycket bra. De säger att lärarna visar förståelse för dem och att de får den hjälp de behöver. Eleverna uppfattar det som om lärarna vill dem väl och visar dem respekt.

Elevernas uttrycker att lärarna har höga förväntningar på eleverna. Lärarna får dem att känna att de kan klara av skolan. Med detta har även många självförtroende ökat.

6 Analys

Jag går här igenom de fyra frågor som uppgavs i kapitel tre. Därefter följer hur elevernas svar kan kopplas till de olika teoretiska perspektiv som nämndes i kapitel två.

6.1 Analys utifrån frågeställningar

Hur känner sig ungdomarna bemötta av sina lärare?

Vad karaktäriserar det bemötande IV-lärarna har gentemot sina elever?

Det var glädjande att sammanställa resultatet och se att eleverna i mycket stor utsträckning kände sig mycket väl bemötta. Något som utmärker sig är hur nöjda eleverna är med att lärarna hinner med dem så väl. Eleverna uttrycker att lärarna är lyhörda och förklarar så att eleverna förstår. Det är lätt att dra slutsatsen att lärarna verkligen sätter eleverna i första rummet. Man kan generellt se att eleverna är väldigt nöjda med det bemötande de får från lärarna. Oavsett bakgrund upplever alla att lärarna vill elevernas bästa. Det är svårt att bortse ifrån att många av eleverna jämför det bemötande de får nu med de upplevelser de har haft tidigare under högstadiet. Det är väl värt att ta upp detta förhållande även om detta inte är studiens primära syfte.

Eleverna vittnar om att lärarna bemöter dem med respekt, att de är snälla och hjälpsamma. De är överlag väldigt positivt inställda till lärarna och uppskattar det sätt på vilket de blir bemötta. Jag skulle vilja säga att med mindre klasser och fler lärare blir det lättare för elever och lärare att lära känna varandra. Eleverna gav uttryck att en tät kontakt kunde skapas i skolan. Eleverna får hjälp med skolarbetet men också med sociala behov. Jag tror att det upplevs som en trygghet från elevernas sida att kunna visa sig som de är och fortfarande bli accepterade. Lärarnas strategier kretsar med andra ord kring en önskan att elevernas skall lyckas på olika plan. Att de skall känna sig trygga, kunna lyckas med sitt skolarbete, och att kunna känna framtidstro och en tilltro till sin egen förmåga. Som har nämnts tidigare har lärarna på skolan fastställt lokala mål som de strävar emot. Det är trevligt att kunna säga att eleverna upplever att lärarna har mål, och att dessa förhållningssätt upplevs som något positivt.

Vilken påverkan har lärarnas förväntningar enligt eleverna?

En bakgrund som man bör tänka på är att många av eleverna har upplevt svårigheter i skolan tidigare. Eleverna talar nu om att de får nya chanser och att de lär sig bättre än tidigare. En förklaring är förstås att lärarna har klart uppställda mål för eleverna. Alla elever uppfattar det som att lärarna förväntar sig att eleverna skall klara av skolan. Detta i kombination med att nödvändig hjälp finns till förfogande skapar en tro på att eleverna kommer att klara av skolan. Mitt resultat visar att eleverna uppfattar det som om det kan gå bra för dem. Jag tror att jag vågar dra slutsatsen att de positiva förväntningar eleverna möter spelar en mycket stor och avgörande roll för elevernas positiva utveckling gällande självförtroende. Man måste komma ihåg att klasstorlekarna inte är så stora på skolan. Detta medför att lärarna och eleverna får en mer tät kontakt än vad annars hade varit fallet.

På vilket sätt ger eleverna uttryck för att de får en allsidig utveckling?

Många elever uttrycker att lärarna hjälper dem med både socialt och med skoluppgifter. Detta i kombination med en lugn och trygg miljö skapar möjligheter till en allsidig utveckling. Min interpretation av skolplanen är att allsidig och harmonisk utveckling handlar om utveckling som är kopplat till mer än bara studiemässiga framgångar. Utifrån detta perspektiv ger eleverna uttryck för att de känner sig duktiga, de gör förbättringar vad gäller skolresultat, de säger att de mår bättre socialt än tidigare. Det mesta eleverna

för fram bottnar i att lärarna hjälper dem på olika plan. Skolledningen och lärarna har skapat en lugn skola, och lärarna uppmuntrar eleverna till att lyckas. Ungdomarna får med andra ord en utveckling som ligger på olika plan, och som kläs i ord av trygghet, framtidstro, att få hjälp med sociala behov och hjälp med studierna. Detta uttrycker olika sätt på vilket eleverna får en harmonisk och allsidig utveckling på IV.

6.2 Analys utifrån teoretiska perspektiv

Som tidigare nämnts fastställdes en individuell plan för varje elev, som sedan följdes upp vid jämna mellanrum under läsåret. För att tydliggöra hur man kan se på lärarnas beteende kommer jag nu att koppla mina intervjuresultat till det teoriavsnitt som fanns i kapitel 2.

Jag menar att lärarna sätter eleverna i centrum, att det är deras behov som styr upplägget på undervisningen. Först börjar jag med jämförelsen mellan en educationist och teacher, och där menar jag att lärarna på min fokusskola passar bra in på den beskrivning som Keddie benämner en educationist (Colnerud 2002). Det är speciellt två saker som jag vill lyfta fram, två egenskaper som återfinns i den tabell Colnerud sammanställt efter Keddies tankar. Dessa beskriver på ett bra sätt den inställning och det beteende som lärarna i denna studie brukar. Det första är att det är den enskilde eleven som är utgångspunkten för lärarens yrkesutövning. Eleverna nämner att vi får den hjälp vi behöver och att de ibland ger mer ändå. Tid finns för samtal gällande sociala behov, och det har även givits uttryck för att lärarna förklarar så att just de förstår. Det finns en tydlig koppling mellan educationistens vilja att sätta eleven i fokus och det sätt som eleverna på den här skolan blir bemötta. Lärarna ger också uttryck för att det är viktigt att hinna med elevernas alla behov. Deras utgångspunkt är att eleverna är värda att hinnas med. Den andra punkten (i sig en förlängning av den första punkten) är att lärarna bryr sig om hela eleven. Lärarnas recept på framgång i skolan ligger inte i att bara stå och fila och förbättra sin egen lärarprestation, utan tron på att eleverna behöver må bra på många plan för att lyckas. Detta är speciellt på IV där många kan ha en problemfylld bakgrund. Som nämndes i kap två så fäster skolan stor vikt vid att se till hela eleven, att utgå från denna. Samtalen som skolan har fyra ggr per år är också ett uttryck för att eleven sätts i centrum, och att det är den enskilde elevens situation skolan skall rätta sig efter. Det är från min sida uppenbart att elevernas positiva kommentarer om det sätt på vilket de bemöts är ett uttryck för att de känner sig sedda. Lärarna på studiens skola kan således beskrivas som goda educationister utifrån Keddies kriterier. Att förhålla sig så som en educationist, vilket jag menar att lärarna på skolan gör, är ett sätt som gör det möjligt för eleverna att få en allsidig utveckling, en utveckling där de även växer som människor.

Maslows teori om en behovstrappa ligger nära i tanken då han menar att vi har olika behov och det finns ett samband mellan dem. Många elever uttryckte att det går bättre nu i skolan jämfört med i grundskolan. Det är troligt att detta beror på sådana saker som att eleverna blir sedda och får olika behov tillfredsställda. Som nämndes i resultatkapitlet är det speciellt positivt att eleverna kan anförtro sig till lärarna, att lärarna har en stark vilja att förstå sina elever, och att det finns tid att prata. Mycket av detta pekar på helt andra behov än att bara få skoluppgifterna förklarade för sig lite mer utförligt. Maslows princip om att människor är mottagliga för det saker högre upp på behovstrappan först när det underliggande är tillfredsställt ger en bra beskrivning av elevernas situation. Vi såg i förra kapitlet att orsakerna till att man går på IV är många. Generaliserat kan man säga att det är på Maslows fjärde trappsteg som det brister för de flesta av eleverna (speciellt de med

helsvensk bakgrund). Jag skall lyfta fram tre citat från olika elever som tydligt visar att något fattades förut.

- Det känns som en nystart här på IV. Man får en ny chans och de (lärarna) får en att tro att man kan klara av det.
- Det är så bra att vårt mål är att vi skall förstå och inte bara göra 1000 uppgifter i boken.
- Det är bättre nu för här förstår de (lärarna) oss och de ger oss komplimanger.

Det är tydligt att eleverna tycker att det har fått det bättre nu på IV jämfört med grundskolan. Genom att lärarna försöker arbeta med elevernas självkänsla kan det behovet tillgodoses på ett bra sätt vilket öppnar goda möjligheter för att eleverna skall kunna fokusera på sina studier, (studier tolkar jag som steg nummer fem på behovstrappan). Det första och det sista citatet fokuserar på att lärarna vill ge eleverna självkänsla genom att tro på dem. Det mittersta citatet tar upp vikten av att göra lärostoffet hanterligt för eleven. Det är lätt att anta att eleven tidigare inte såg meningen med uppgifterna utan mer bara som något som skulle göras till ingen nytta. Att göra uppgifter till ingen nytta som man ändå inte förstår skapar ingen motivation. På IV är fokus ett annat. Lärarnas mål är att vi skall förstå, säger eleverna. Om man förstår kommer ökad självkänsla över att man faktiskt förstår något. De flesta svar i förra kapitlet vittnar om att lärarnas bemötande verkligen har en positiv inverkan på elevernas självkänsla. Detta i sin tur leder med Maslows teori i tankarna till att motivationen för skolarbetet ökar. Som jag nämnde i kap 2.4 har skolan ett uttalat mål att stärka elevernas tro på sig själva. Därför är det glädjande att se att eleverna verkligen upplever det positiva bemötande som skolan bestämt sig för att ha. Genom att lärarna ser och hjälper eleverna med sociala behov får eleverna en ökad motivation för skolarbetet och det stärker dem både som individer och elever.

Enligt Nissen (Nissen 1979:26ff) är det av stor vikt att lärarna involverar sig med sina elever. Detta kommer i sin tur att skapa motivation hos eleverna. I förra kapitlet gav eleverna uttryck för att de fick både gott om hjälp och tid av och med lärarna, men också att de får hjälp med sociala behov och sin självkänsla (jämför med avsnittet kopplat till Maslows behovstrappa). Nissens pedagogik ligger här nära Maslow när han menar att det är genom att bry sig om även de känslomässiga sidorna hos eleven som eleven skapar motivation. Omvänt kan Involveringspedagogiken ge ett delsvar om varför det inte gick så bra för många av eleverna i grundskolan. De större klasserna som eleverna var i under grundskoletiden ger inte samma möjlighet för lärarna att involvera sig med eleverna så som möjligt är på IV. Att storleken på klassen nu inte är så stor ansåg eleverna vara positivt då de kan få mer hjälp och stöd från lärarna. Nissens nästkommande två principer om en lärare som tar socialt ansvar och ger eleven möjlighet att uppnå tilltro till egen förmåga går hand i hand. Det är genom det sociala ansvaret läraren tar i kombination med ett öppet sinne för vad varje enskild elev behöver som eleven får möjligheten att tro på sin egen förmåga. Självkänslan som byggs upp med hjälp av lärarens inkännande attityd skapar möjlighet att tro att man kan lyckas. Den positiva kritik som många elever upplever sig få är ett bevis på att de bereder eleverna möjlighet att uppnå tilltro till sin förmåga. Glasser (Kaltenbach & Glasser 1982) säger i sin forskning att det är av vikt att man blickar framåt och inte fäster sig för mycket vid det som har varit. Detta är något som eleverna uppfattar gäller på skolan. En av eleverna sa: ”Det känns som en nystart här på IV. Man får en ny chans.” Ett uttalande som vittnar om att de misslyckanden som tidigare har funnits nu läggs åt sidan, och blicken fästs mot framtiden. Glasser framhåller

även att man skall ha realistiska mål och förhåll sig på ett varmt sätt mot sina elever, och svar som ”Vi får lyckas i vår egen takt” stämmer bra in på detta. Sammanfattningsvis involverar lärarna sig väl med eleverna och bemöter dem med respekt. Nissens mening att det går bra för de elever som möter engagerade och involverade lärare tycks i denna studies fall stämma då eleverna på olika sätt känner att de får hjälp med ökad motivation och att det har blivit lättare att förstå och lära.

Två saker som eleverna sade som jag nu vill ta upp är:

”De (lärarna) förklarar så att man förstår”

”Det är så bra att vårt mål är att vi skall förstå och inte bara göra tusen uppgifter i boken.”

Båda två vittnar om att lärarna fäster stor vikt vid att eleverna skall förstå. Det tycks också som att det är en lättnad för eleverna att äntligen få förstå och ta till sig kunskapen. Känslan av att man förstår och kan lära sig är troligtvis en sporre till framgång i sig. Vygotskij (Bråten 1996:16) har som en viktig princip att för att verkligen lära sig och göra kunskapen till sin egen måste kunskapen internaliseras. Alltså att eleven kan förstå och använda det den har lärt sig. Det som den förste eleven säger är en förutsättning för att internaliseringen skall kunna äga rum, just detta att eleverna förstår vad lärarna säger. Det andra citatet sätter pricken över i:et när eleven upptäcker att hans mål är att förstå och tillämpa kunskapen. Det är uppenbart att om man tidigare såg skolarbete som något som bara skulle göras, oftast utan synligt mål, var en internalisering svår att få till stånd. I mitt fall upplever eleverna att lärarens fokus är just förståelse och tillämpning. Vygotskijs idé om den proximala utvecklingszonen (Daniels 2001:56ff) ger en bra förklaringsmodell till varför elevernas möjligheter till förbättrad inlärning ökar med den hjälp som lärarna bistår med. Lärarnas hjälp till eleverna gör att eleverna ständigt kan nå längre och få höjd potential. Många av eleverna har vittnat om att de inte fick det stöd och den hjälp de behövde under grundskoletiden, och av det är det lätt att dra slutsatsen att det var svårt att klara av skolan på egen hand. Utan den hjälp som eleverna nu får tillgång till på IV hade nog den generella utvecklingsnivån för många av eleverna varit mycket låg. I och med lärarnas hjälp uppstår en markant ökning av elevernas potential. Med andra ord kan man säga att den proximala utvecklingszonen uppstår från lärarnas hjälp. Eleverna kan ta hjälp av varandra och av lärarna för att ett så bra lärande som möjligt skall uppstå. Lärarnas i allmänhet goda bemötande och hjälpsamhet bidrar här starkt till att utvecklingspotentialen kraftigt förstärks.

Förväntningarna som eleverna känner var också en av de saker som jag fäste vikt vid under intervjuerna. Som nämndes i resultatkapitlet upplevde alla elever att lärarna hade goda förväntningar om att eleverna skall klara av IV. Många av eleverna vittnar om att de nu tar mer ansvar och känner ökad lust att studera. Frieze (Frieze 1980:62) pekar på att positiva förväntningar är något som stärker tilltron sin egen förmåga. Det är således helt i enlighet med hennes teori att eleverna tar fler initiativ och förbättrar sin förmåga.

”De tror på oss, att vi kan klara av skolan.”

”Det har blivit bättre, Man känner att det kanske går ändå.”

Svaren ovan hämtade från eleverna visar på att här på IV får de komplimanger och förväntningar om att de faktiskt kan klara av skolan. Det andra citatet pekar på en elev som känt sig misslyckad tidigare. Mycket talar för att få, om några, positiva förväntningar nådde eleven på det sätt som eleven var mottaglig för.

Ett annat perspektiv man kan lägga på förväntningar är pygmalioneffekten, myntad av Rosenthal & Jacobsson under 1960-talet (Stensmo 1997:100). Enligt dem blir lärarnas förväntningar som självuppfyllande profetior. Det är med andra ord högst troligt att eleverna kommer att prestera väl när lärarna har positiva förväntningar på dem. Den stora skillnaden mellan R & J:s studie och lärarna på den skola som denna studie utgår ifrån är att lärarna i R & J:s studie inte hade någon kunskap om eleverna utan blev tillsagda att eleverna var så bra, Lärarna på ”min” skolan är väl medvetna om elevernas situation där varje elev har sin individuella plan för skolarbetet, och denna följs regelbundet upp. Pygmalioneffekten pekar dock på det faktum att förväntningar spelar roll, och elevernas svar visar att de gynnas av dessa förväntningar i sina studier,

7 Avslutning

7.1 Sammanfattning

Nu följer en kort sammanfattning av resultat och analys.

Eleverna i studien går på IV p.g.a. otillräckliga betyg. De är alltså inte behöriga till något av gymnasieskolans nationella program. Anledningen till otillräckliga betyg varierar mellan att de har skolkat, blivit utsatta för mobbning, till att de p.g.a. lite tid i Sverige inte har hunnit skaffa sig betyg i de nödvändiga ämnena. De flesta tycker att utbildningen är bra, eller mycket bra.

En klar majoritet menar att lärarna har höga och goda tankar om eleverna. De menar att de får den hjälp de behöver både vad gäller skolarbetet, men även på ett personligt och socialt plan. Lärarna blickar framåt, och många av eleverna upplever det som en nystart att få komma till IV. Många av eleverna menar att det är en klar skillnad mellan lärarna i grundskolan och på IV. Eleverna menar att IV-lärarna är mycket bättre, och att de ser dem på ett helt annat sätt. Lärarna spelar en stor roll för eleverna och de har också påverkat många elevers självförtroende i en positiv riktning. Konstigt nog uttrycker många av eleverna att skolan inte kan förbättras då den redan är bäst.

Eleverna säger att lärarna tror på sina elever. Lärarna är enligt eleverna övertygande om att eleverna kan klara av skolan. Detta upplevs som något positivt. Flertalet elever hade negativa tankar om IV innan de började där, men nu har dessa förbytts till positiva tankar i stället. Sammanfattningsvis kan man säga att lärarna på skolan försöker stödja eleverna på olika plan, både vad gäller studierna och på ett socialt plan. Genom att lärarna lyssnar in vilka behov som finns, finns till hands när eleverna behöver prata, sätter fokus på förståelse, och att de uppmuntrar ungdomarna ges eleverna möjlighet till en så pass harmonisk och allsidig utveckling som skolan kan ta ansvar för.

7.2 Egna tankar

Det är lätt att läsa de tidigare kapitlen och tänka att det verkar vara en mycket bra skola jag har varit på. Har jag givit en bild som är för bra? Utelämnade jag de svar som kunde ha förstört den positiva bild jag har beskrivit? Om jag har givit en bild som är för bra får nog andra svara på, eller kanske eleverna, bra verkar det ändå vara. Eleverna var verkligen så positiva som jag har framställt det. Oavsett bakgrund och kön vittnade alla om att de får ett mycket gott bemötande från lärarna. Jag måste säga att jag också blev förvånad. Min förutfattade mening om att elevernas svar skulle vara mer differentierande stämde inte. Det fanns några få elever som inte var superpositiva, men de hade inget direkt negativt att säga om skolan. Förväntningarna de har på sig från lärarna är i de allra flesta fallen mycket goda och uppskattade. Det hela leder till att många känner att de får en ny chans i livet, en ny chans till att lyckas och förutsättningar för att framgång verkligen skall ske. Anledningen till elevernas goda svar och upplevelser kan nog bäst förklaras med att lärarna har tid med sina elever. Det är den mängd tid lärarna lägger ner på eleverna och att den fylls med vettigt och förståeligt innehåll som gör skillnaden. Många av eleverna uttryckte minst sagt avsky för grundskolan, just av anledningen att de inte fick den hjälp och det bemötande de behövde. Eleverna upplevde snarare att den tid lärarna då ägnade åt dem inte innehöll mycket positivt. Det är lätt att kasta skit på folk som inte kan svara, i detta fall de lärarna eleverna hade på högstadiet, och därför skall jag inte göra det. Vid en närmare titt är skillnaden stor mellan vilka förutsättningar många högstadieskolor och IV har och med den vetskapen blir en jämförelse mellan lärarinsatser inte rättvis.

Min undersökning är även endimensionell, det är endast eleverna som har fått komma till tals, och detta bör man tänka på när man faller slutsatser. Att eleverna inte fått den hjälp de behöver tidigare kan eventuellt skyllas på klasstorleken, och andra strukturella problem. Många av eleverna upplever nu en lättnad över att klasserna var så små. Det är mer troligt att stora klasser inverkar negativt på lärare då de kan känna att alla elever inte hinns med.

Om eleverna hade läst Lpf 94 kap 1 och sett att skolan har ett ansvar att: ”Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Utbildningen ska inom ramen för den utbildningsväg ungdomarna valt ge var och en en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling” skulle de nog hålla med om att IV uppfyller detta väl. Hade de däremot fått reda på att den första meningen identiskt finns med i Lpo 94 skulle de nog inte hållit med om att grundskolan lyckades med detta särskilt bra. Det är snarare troligt att många skulle ställa sig frågan varför det blev som det blev när grundskolan faktiskt har samma ansvar.

Mitt resultat visar på att bemötande och förväntningar verkligen spelar roll. Detta gäller speciellt de elever som behöver extra stöd och hjälp. Det är tydligt att de resurser som läggs på IV verkligen gör nytta. För framtiden kan man dra slutsatsen att IV verkligen behövs, och att det fyller en god funktion. Å andra sidan kan man fundera på varför resurserna sätts in först på den här nivån. Hade det inte varit bättre om resurser som ledde till att färre elever gick i varje klass sattes in redan på ett tidigt stadium i skolan. Då skulle lärarna kunna ägna mer tid åt varje elev. Möjligheterna till ett lugnt klassrumsklimat skulle också öka. Några av eleverna i min intervjuserie sade att det var så skönt nu när det var lugn och ro i klassrummen, och att detta hjälper dem med studierna. Det är klart att ett lugnt klimat ger möjlighet för både lärare och elev att göra ett bra jobb.

De olika förhållningssätt som jag har berört i uppsatsen låter väldigt bra i teorin. Det är också glädjande när de som i mitt fall gick att implementera i verksamheten. Det är förstås enkelt att i teorin bestämma sig för att bli en educationist i stället för en teacher. Men det beror mycket på den struktur skolan har, och de möjligheter som ges i form av resurser, klasstorlekar med mera, om lärarens vilja får genomslag, och möjlighet att förverkligas. Det samma gäller Nissens involveringspedagogik och Maslows behovstrappa. Självklart är det viktigt att lärarna försöker ge eleverna så bra förutsättningar som möjligt, stärka deras självkänsla, hjälpa dem att finna trygghet. Det kan dock bli svårt att uppfylla allt som involvering innebär under alla förutsättningar. Även om allt som termen innehåller är bra kan man fråga sig om det inte skulle behövas fler vuxna i skolan. Det fungerar som sagt var i små klasser, (och det fungerar säkert i vissa stora klasser också), men för att den stora massan eleven skall kunna få del av ett gott bemötande är det min mening att skolan måste få de resurser som krävs för att kunna göra nödvändiga åtgärder vad gäller extralärare och klasstorlek. Förutom detta är det viktigt att man likt skolan i denna studie har mål som man vill nå även på andra plan än bara skolresultat. För att en allsidig och harmonisk utveckling skall kunna ske bör även sociala behov kunna tillfredsställas i den mån så är möjligt.

Så här i efterhand kan man kanske tycka att jag skulle ha spelat in mina intervjuer för att kunna ge lite fylligare svar i min resultatdel. Jag är medveten om att mitt resultat redovisas nästan som om det hade varit en enkätundersökning jag har genomfört. Jag tänker då främst på att frågorna redovisas varje fråga för sig och att elevernas svar inte tillskrivs någon speciell person utan mest ”någon”. Denna redovisning bedömde jag vara

den bästa eller mest lämpade med tanke på de svar jag fick. Många av svaren var väldigt lika, och inte så differentierande som jag hade förväntat mig. Hade allas svar redovisats intervju för intervju skulle många sett likadana ut. För att kunna lyfta fram det mest intressanta ur mitt material valde jag denna redovisningsform.

7.3 Studiens tillförlitlighet och etiska frågor

Alla personer som ingår i studien var mellan 16 och 18 år, och därför är deras medgivande till intervju tillräckligt för att få intervjua dem. Anledningen till att man går på Individuella programmet varierar mycket, och en viss extra försiktighet bör kanske intas. Jag var mycket mån om att elevernas identitet inte skulle kunna spåras. Jag berättade vem jag var, var jag kom ifrån, och mitt syfte med det jag gjorde. Jag talade om för eleverna att det var helt frivilligt att ställa upp, att deras svar skulle ingå i min uppsats, och att deras namn aldrig skulle publiceras. Svaren jag skrev ner var också koncentrat av vad eleverna sa under intervjuerna.

Tjugo elever är förstås ett ganska litet urval när genomströmningen av elever under året har legat runt 240 st. Jag upplevde dock att jag fick många svar som pekade åt ett och samma håll, ett positivt håll, och efter att ha läst materialet "Kvalitet inom IV - hela skolans ansvar" från Myndigheten för skolutveckling och en artikel av B. Andersson publicerad i Lärarnas Tidning (Andersson 2008) där rapporter drar åt samma håll som eleverna ger en bild av känner jag att mitt intervjuunderlag är tillförlitligt överlag. För att förtydliga skall det sägas att båda dessa skrifter innehåller material som kan tolkas som att eleverna på IV trivs bra, och att det är mycket lärarnas förtjänst. Visst finns det enskilda elever som kan ha en motsatt uppfattning, men de förringar inte den röst min intervjugrupp ger uttryck för. Det skall sägas att jag tog del av de ovan nämnda dokumenten efter att intervjuerna var färdiga. Således var jag inte färgad av deras syn när jag gjorde min fältstudie. Med tanke på att material som pekar i samma riktning har visats för några år sedan bedömer jag det som troligt att elevernas intervjusvar kan vara av en något mera generell karaktär än att bara gälla den grupp som jag har intervjuat. Vad gäller de frågor jag valde kan man säkert ha synpunkter på valet av dem. Nu i efterhand kanske en fråga likt den efterföljande ha passat, "Hur skulle du karakterisera det bemötande lärarna har gentemot eleverna?" Detta för att få med en konkret fråga om vad bemötandet består av, och inte bara vad de tycker om det. Nu i efterhand kan jag säga att det nog hade sett bra ut här i uppsatsen, men att den inte var nödvändig då svaret kom invävt i svaren från de andra frågorna.

7.4 Relevans för läraryrket

Det som jag kommer att bära med mig från studien är en förstärkt vetskap om att elever är så mycket mer än bara elever. Det är lätt att glömma bort det. Jag har lärt mig om olika sätt för att uppfylla vad Lpf 94 säger: Utbildningen ska inom ramen för den utbildningsväg ungdomarna valt ge var och en en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling, och även hur undervisningen kan anpassas efter varje enskild elevs behov. Visserligen börjar en ny skolplan att gälla hösten 2011, men jag antar att en liknande formulering kommer att ingå även där. De olika teorier jag har tagit upp i uppsatsen ser jag som värdefulla verktyg för min kommande tid som lärare. Jag tror att det kan vara intressant för andra att få läsa om en skola som många av eleverna upplevde som komplett. Att en skola inte behöver utvecklas låter konstigt i mina och många andras öron. Dock säger det goda omdömet något om att man faktiskt på många plan har lyckats att skapa en bra skola och ett gott klimat för människor att vara i. Jag är övertygad om att vad eleverna upplever som mycket positivt är intressant och spännande för andra att ta del

av, i skolutvecklingssammanhang, eller för att få nya idéer. Något mycket viktigt som denna studie vidrör är att skolan måste se eleverna som människor med behov på olika områden. En bra arbetsmiljö och en skola där varje elev känner sig sedd är en viktig förutsättning för att många elever skall kunna lyckas i skolan. En annan slutsats man kan dra är att lärarna verkligen är viktiga (kanske inget nytt, men det tål att upprepas), och att deras attityd verkligen gör en avgörande skillnad för många elevers utveckling och framtid.

7.5 Förslag till vidare forskning

Som vidare forskning vore det intressant att göra om studien på en annan skola, följa upp över tid, och även ta med lärarnas perspektiv. Är lärarna medvetna om vad eleverna verkligen tycker om dem? Många av eleverna tyckte att skolan var den bästa tänkbara, och att man inte kunde förbättra den. Det vore intressant att se en sådan fråga från lärarnas perspektiv. Tycker de också att skolan inte kan förbättras? Och de har en motsatt åsikt, vad tycker de då? En annan tanke är hur grundskolan skulle kunna lära ut av IV. Eleverna var missnöjda med grundskolan, men tyckte mycket om IV. Hur kan ett samarbete mellan dessa skolor komma till stånd?

Referenser

- Andersson, B. (2008). Med fokus på godkänt. *Lärarnas Tidning* 2008:10
- Bråten, I (red.) (1998). *Vygotskij och pedagogiken*. (Översättning: Gunilla Hoffsten) Lund: Studentlitteratur. (Originalarbete publicerat 1996)
- Colnerud, G. & Granström, K. (2002). *Respekt för läraryrket*. Stockholm: Stockholms universitets förlag
- Daniels, H. (2001). *Vygotskij and Pedagogy*. London: RoutledgeFalmer.
- Frieze, Irene Hanson. (1980). Belief about Success and Failure in the Classroom, In McMillan, J.H. (ed), *The Social Psychology of School Learning* (39-78). New York: Academic Press
- Hultqvist, E. (2001). Segregerande integrering - En studie av gymnasieskolans individuella program. *Studies in Educational Sciences* 38. Stockholm: HSL förlag
- Kaltenbach, R. & Glasser, W. (1982). *Reality Therapy in Groups*, G. (ed). *Basic Approaches to Group Psychotherapy and Group Counseling*. Springfield: Charles C. Thomas
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lester, D. (1996). *Personlighetsteorier*. (översättning, Björn Nilsson) Lund: Studentlitteratur. (Originalarbete publicerat 1995)
- Myndigheten för skolutveckling. *Kvalitet inom IV - Hela skolans ansvar*
- Nissen, P. (1979). *Involveringspedagogik*. (Översättning: Karl-Axel Sverud) Malmö: LiberLäromedel. (Originalarbete publicerat 1979)
- Skolverket. (2001). *Individuella programmet Gy 2000*. Borås.
- Stensmo, C. (1997). *Ledarskap i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur
- Stensmo, C. (2000). *Ledarstilar i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Referenser från internet

Nationalencyklopedin - uppslagsverk

<http://www.ne.se>

Besöksdatum: 2010-12-22

Nilsson, R-M. & Hall, H. (2000) Individuella programmet, Elevers upplevelser av sin skoltid. Malmö högskola. Kan nås via <http://hdl.handle.net/2043/1117>

Skollagen (1985:1100), kan läsas på;

<http://www.notisum.se/rnp/SLS/LAG/19851100.htm>

Besöksdatum: 2010-12-27

Skolverket (2010)

<http://www.skolverket.se/sb/d/3341/a/21132>

Besökt 2010-11-05

Skolverket Lpf 94

Kan läsas från www.skolverket.se

Skolverket Lpo 94

Kan läsas från www.skolverket.se

SOU 2008:27 Framtidsvägen - en reformerad gymnasieskola, Stockholm, Utbildningsdepartementet Gymnasieutredningen

Bilaga 1: Intervjufrågor till elever

1 - Allmänna frågor

Ålder/kön?

Hur kommer det sig att du studerar här?

Vad tycker du om utbildningen?

Vilka planer/drömmar har du för framtiden?

2 - Bemötande

Vad har lärarna för bild av dig?

Vad tycker du om det bemötande du får?

På vilket sätt skiljer sig bemötandet här från högstadiets bemötande?

Har ditt självförtroende förändrats här? Hur?

Har du några förslag på hur skolans bemötande skulle kunna förbättras?

3 - Förväntningar

Hade du några tankar om hur du skulle bli bemött här innan du började? Vilka?

Vilka förväntningar känner du att lärarna har på dig?

Har du och lärarna samma syn på hur lärarna kan hjälpa dig, tror du? På vilket sätt skiljer sig era syner?

Har du och lärarna samma ambitionsmål om vad du skall uppnå?

Vad är det bästa med skolan?